

“KAFKAS HALKLARI FOLKLOR, DİL VE KÜLTÜR SEMPOZYUMU”NUN ARDINDAN

Cengiz ALYILMAZ*

18-21 Nisan 2012 tarihleri arasında Gürcistan Cumhuriyetinin başkenti Tiflis'te (23 Ocak 2010 tarihinde kaybettiğimiz Borçalılı şair, yazar, halk bilimi araştırmacısı, dilci) Ord. Prof. Dr. Valeh HACILAR'ın anısına “Kafkas Halkları Folklor, Dil ve Kültür Sempozyumu” (საერთაშორისო სიმპოზიუმი კავკასიის ხალთა ფოლკლორი და ლინგვოკულტუროლოგია / Qafqaz xalqlarının folkloru ve Lingvo-kulturologiyası simpoziumu / Mejdunarodnyy simpozium fol'klor i lingvokul'turologiya narodov Kavkaza / International symposium folklore and linguo-culturology of the Caucasian Peoples) gerçekleştirildi.

“Kafkas Halkları Folklor, Dil ve Kültür Sempozyumu” afişi

Sempozyumun düzenlenmesinde Valeh Hacılar Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı, İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesi, Suhumi Devlet Üniversitesi, Azerbaycan Bilimler Akademisi Folklor Enstitüsü, Ardahan Üniversitesi, TÜRKSOY (Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı) ve Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği gibi sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler yer aldı.

* Prof. Dr.; Atatürk Üniversitesi, K.K.E.F. Türkçe Eğitimi Bölümü, calyilmaz@gmail.com

Gürcistan, Gürcülerin yanında farklı etnik grupların da yüzyıllardır birlikte yaşadığı Kafkasya'daki cumhuriyetlerden biridir. Gürcistan'daki etnik gruplardan birini de Türkler (Karapapak / Terekeme Türkleri) oluşturmaktadır.

Ord. Prof. Dr. Valeh HACILAR da Gürcistan'da (Borçalı bölgesinin Darvaz köyünde) doğup büyüyen, yetişen Karapapak / Terekeme Türkleri'ndendir. O, bütün ömrünü Türk dünyasının ve Kafkas halklarının birlik ve bütünlüğüne; Türk dünyasının ve Kafkas halklarının tarihinin, folklorunun, dilinin, edebiyatının ve kültürünün araştırılıp incelenmesine adanmıştır.

Sempozyumun düzenlenmesinde önemli rol oynayan bilim adamlarından birkaçının birlikte görüntüsü

Türkiye, Gürcistan ve Azerbaycan cumhuriyetlerindeki bilim adamlarının ve sivil toplum kuruluşlarının Valeh HACILAR'ın ölümünün ardından onun anısına "Kafkas Halkları Folklor, Dil ve Kültür Sempozyumu"nu gerçekleştirmiş olmaları anlamlıdır.

Türklerin (Türkiye Türklerinin ve Azerbaycan Türklerinin) aralarında komşuluktan ziyade kardeşlik ve akrabalık bağı ve ilişkileri bulunan Gürcülerle Kafkasların en stratejik bölgesinde (Gürcistan'da) bilimsel nitelikli büyük bir organizasyon gerçekleştirmiş olması bölge ülkeleri (İran, Ermenistan, Rusya...) tarafından da yakından izlenmiştir.

Gürcistan'da bugüne kadar bir Türk bilim adamı anısına gerçekleştirilen ilk bilimsel etkinlik olan sempozyumu ana çizgileriyle aşağıdaki şekilde değerlendirmek mümkündür:

1. Sempozyumun Açılış Töreni:

Sempozyumun açılış töreni 18 Nisan 2012 tarihinde İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesi konferans ve gösteri salonunda gerçekleştirildi. Açılışa Gürcistan Cumhuriyeti devlet yetkilileri, Türkiye ve Azerbaycan cumhuriyetlerinin Gürcistan'daki bazı kurumlarının temsilcileri, farklı ülkelerden gelen bilim adamları, sanatçılar, âşıklar, şairler ve öğrenciler katıldı.

*İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesi'nden
Prof. Dr. Tsira BARAMİDZE sempozyum açılış konuşmasını yaparken*

*Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı Genel Başkanı
Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ sempozyumun açılışında konuşma yaparken*

Açılış töreninin yapıldığı salondan bir görüntü

Sempozyumun açılış töreni öncesinde yapılan kayıt sırasında Ardahan Üniversitesi tarafından yaptırılan ve üzerinde sempozyuma ait bilgilerin yazılı olduğu, içerisinde ise, bloknot ve kalem bulunan klasör ve yaka kartları; Azerbaycan Bilimler Akademisi Folklor Enstitüsü tarafından hazırlatılan beş dilde basılmış sempozyum programı; İvane Cavahışvili Tiflis Devlet Üniversitesi tarafından hazırlanmış “*Bildiri Özetleri Kitabı*, Tiflis, 2012, 410 s.”, Semra ALYILMAZ ve Cengiz ALYILMAZ tarafından hazırlanan (Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği ile Valeh Hacılar Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı ortak yayını) *Ord. Prof. Dr. Valeh HACILAR’ın Ardından* adlı kitap bildiri sahiplerine ve sempozyum izleyicilerine dağıtıldı.

Açılış töreninde düzenleme kurulunda yer alan üniversitelerin ve sivil toplum kuruluşlarının rektör ve yöneticileri ile düzenleme kurulunun “aksakallar heyetindeki bilim insanları” konuşmalar yaptılar. Yapılan konuşmaların ardından ödül törenine geçildi.

Sempozyumun düzenlenmesinde yer alan Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği tarafından (Gürcistan Devlet Başkanı Mihail Saakaşvili’nin annesi) Türkolog *Prof. Dr. Giuli ALASANIYA*’ya “Türk Dünyası Büyük Hizmet Ödülü” takdim edildi.

*Türk D nyasya Mühendisler ve Mimarlar Birliği Genel Başkanı Dr. İlyas DEMİRCİ
Prof. Dr. Giuli ALASANIYA'ya "Türk D nyasya Büyük Hizmet  d l "n  takdim ederken*

Ord. Prof. Dr. Valeh HACILAR'ın ölümünden sonra onun ideallerini gerçekleştirmek ve Gürcistan'daki Türklerin birlik ve dayanışmasına katkı sağlamak amacıyla kurulan Valeh Hacilar Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı tarafından sempozyumun düzenlenmesinde yer alan ve Türk dünyasına yönelik çalışmalarıyla temayüz etmiş olan bazı kurum, kuruluş ve kişilere "Türk D nyasya Hizmet  d lleri" takdim edildi.

Valeh Hacilar Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı tarafından  d le¹ layık görülen kişi kurum ve kuruluşlar şunlardır:

- İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesi,
- Suhumi Devlet Üniversitesi,
- Azerbaycan Bilimler Akademisi Folklor Enstitüsü,
- Ardahan Üniversitesi,
- TÜRKSOY (Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı),
- Türk D nyasya Mühendisler ve Mimarlar Birliği,

¹ ödüllerin tasarımı gerçekleştiren G rsel Sanatlar Uzmanı Levent ALYAP'a;  d lleri hazırlatan Dr. İlyas DEMİRCİ'ye ve Dr. İbrahim TERZİOğLU'na; ödüllerin Tiflis'e intikalini sağlayan Doç. Dr. Osman MERT'e, Doç. Dr. Murat YAKAR'a, Dr. Semra ALYILMAZ'a ve Okt. Sıddık BAKIR'a teşekkür ederiz.

Borçalı Bölge Valiliği

Yahya AKENGİN (Türk Dünyası Yazarlar ve Sanatçılar Vakfı Genel Başkanı),

Prof. Dr. Tsira BARAMİDZE (İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesi),

Prof. Dr. Indira DZAGANIA (Suhumi Devlet Üniversitesi),

Prof. Dr. Roin KAVRELİŞVİLİ (Ahılkelek Devlet Yüksek Eğitim Kurulu).

Ardahan Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Orhan SÖYLEMEZ,

Prof. Dr. Roin KAVRELİŞVİLİ'ye ödülünü takdim ederken

Ödül törenin ardından İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesi öğrencilerinden oluşan Folklor Ekibi ve Halk Müziği Korosu sergiledikleri oyunlarla ve söyledikleri halk türkülerıyla izleyenlere unutulmaz anlar yaşattılar.

İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesi öğrencilerinin sergiledikleri halk oyunları gösterisinden bir görüntü

Borçalılı Aşık Aslan KOSALI

2. Sempozyum Oturumları:

Sempozyumda “Folklor - Edebiyat”, “Dil - Dil Bilgisi - Dil bilimi”, “Etnoloji”, “Tarih - Arkeoloji” başlıklı bölümlerin sabah ve öğleden sonraki oturumlarında toplam 188 bildiri sunuldu.

Oturumlar 18 ve 20 Nisan 2012 tarihlerinde İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesinin salonlarında; 19 Nisan 2012 tarihinde ise Suhumi Devlet Üniversitesinin salonlarında² gerçekleştirildi.

Suhumi Devlet Üniversitesi'nde yapılan oturumlardan birinde salondaki dinleyicilerin görüntüsü

Seçkin ve saygın bilim insanları tarafından sunulan bildiriler bilim, sanat ve kültür çevrelerince yakından takip edildi. Türkçe, Gürcüce, Rusça ve İngilizce olarak sunulan bildirilerin sunumu sırasında salonlardaki dinleyici sıralarının tamamen dolu olması dikkat çekici idi. Bunda sempozyumda sunulan bildirilere ait özetlerin ve sempozyum programının önceden üç dilde yayımlanıp açılış programı sırasında dağıtılmasının da rolü büyüktü.

Sempozyumun kapanış oturumu 20 Nisan 2012 tarihinde İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesinin salonlarından birinde gerçekleştirildi. Bu oturumda Folklor - Edebiyat”,

² Suhumi Devlet Üniversitesi 1990'lı yılların başında yaşanan Abhaz - Gürcü savaşından sonra Gürcülerin bölgeyi terk etmesiyle faaliyetlerini Tiflis'te sürdürmeyi kararlaştırmıştır. Suhumi Devlet Üniversitesi, Tiflis'te kendilerine ayrılan bir binada zor şartlarda da olsa eğitim öğretim faaliyetini yürütmektedir. Gürcistan yönetimi ve Suhumi Devlet Üniversitesi Rektörlüğü dünya kamuoyunun dikkatini bu duruma çekebilmek için sempozyumun bir bölümünün burada gerçekleştirilmesini uygun görmüştür.

“Dil - Dil Bilgisi - Dil bilimi”, “Etnoloji”, “Tarih - Arkeoloji” bölüm başkanları kendi alanlarında sunulan bildirileri değerlendirerek sempozyumun faydalı ve başarılı şekilde sonuçlanmasından duydukları memnuniyeti ifade ettiler.

Sempozyum katılımcılarının birlikte çekildikleri görüntülerden biri

Sempozyum katılımcılarının birlikte çekildikleri görüntülerden biri

3. Mtskheta Gezisi:

Gürcistan Cumhuriyetinin en önemli tarihî ve turistik mekânlarından birini başkent Tiflis'e 20 km uzaklıktaki Mtskheta şehri oluşturur. Mtskheta, Gürcülerin tarihteki ilk başkenti olması bakımından da önemlidir. IV-VI. yüzyıllara ait kiliselerin ve katedrallerin çok olduğu Mtskheta'daki en önemli eser hiç kuşkusuz ki temeli IV. yüzyıla uzanan Cvari Katedrali'dir.

Mtskheta Şehri'nin ve Svetitskhoveli Katedrali'nin genel görüntüsü

İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesi ve Suhumi Devlet Üniversitesi yöneticileri sempozyuma katılan meslektaşlarını Mtskheta'ya götürerek buradaki tarihî ve turistik yerleri gezdirip unutulmaz anlar yaşattılar.

Tiflis'te Şeytan Pazarı Mahallesindeki tarihî mekânlarda ve Mtskheta şehri yakınlarındaki restorantta konuklara ikram edilen Gürcü ve Türk yemekleri³ Gürcü misafirperverliğinin bizden geri kalmadığını gösterir gibiydi.

³ Bu yemeklerden biri de Yunus Emre Kültür Merkezi Gürcistan Cumhuriyeti temsilciliği tarafından verildi. Bu vesileyle Yunus Emre Kültür Merkezi Gürcistan Cumhuriyeti temsilcisi Sayın Barış DEMİR ve değerli eşlerine teşekkür ederiz.

4. Borçalı / Darvaz Programı:

“Kafkas Halkları Folklor, Dil ve Kültür Sempozyumu”nun son gününde (21 Nisan) etkinlikler *Ord. Prof. Dr. Valeh HACILAR*’ın doğduğu ve kabrinin bulunduğu topraklarda (Borçalı bölgesinin Darvaz Köyü’nde) gerçekleştirildi. (Darvaz, Hamidiye Alaylarının kahraman komutanı, Yemen şehidi Mihralı Bey’in de köyüdür).

Darvaz'dan genel bir görüntü

Darvaz Köyü'nün girişinde üzerinde

“Hoş Gelmi(ş)siniz!” cümlesinin bulunduğu tabelanın görüntüsü

*Darvaz Köyü'nün çıkışında üzerinde
"Doğma Yurdu Unutmayın" cümlesinin bulunduğu tabelanın görüntüsü*

Darvazlı Karapapak yiğidi Şirhan HACILAR

Sempozyum katılımcılarından yaklaşık 50 kişi 21 Nisan 2012 tarihinde öğleye doğru 1 otobüs ve 4 özel araçla Tiflis'ten Darvaz'a hareket etti. Tiflis'e yaklaşık 60 km uzaktaki Darvaz'a iki saatte ulaşmak mümkün oldu. Konukları köye 1-2 km kala Karapapak atlıları davul zurna eşliğinde karşıladılar. Karapapak gençleri, atlar üstünde tıpkı eski Türk şölenlerinde olduğu gibi yarışıp kısa bir gösteri yaptılar.

Konukları karşılamaya giden Karapapak atlılarından bir kısmının görüntüsü

Karapapak atlılarının konukları karşılama anından bir görüntü

Karapapak atlılarının yaptıkları yarıştan bir görüntü

Atla gösteri yapan bir Karapapak gencinin görüntüsü

Karşılama sonrasında önce köyün girişinde bulunan köy mezarlığı ve Valeh HACILAR'ın kabri ziyaret edildi. Ziyaret sırasında Kur'an-ı Kerim okunup dualar edildi.

Valeh HACILAR'ın kabri başında Kur'an-ı Kerim okunurken

Valeh HACILAR'ın kabri başında bir görüntü

Kabir ziyaretinin ardından Darvaz'da Valeh HACILAR'ın adı verilen Medeniyet Evi'nin açılış töreni gerçekleştirildi. Açılış töreni sırasında bölge yöneticileri, milletvekilleri, üniversite ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri tarafından konuşmalar yapıldı.

*Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı Genel Başkanı
Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ Medeniyet Evinin Açılış münasebetiyle
Borçalı Vali Yardımcısı Hüseyin Bey'e Ödül takdim ederken*

Valeh HACILAR Medeniyet Evi'nin tabelası

Gürcistan Parlamentosu (eski) Milletvekili Ramiz BEKİROV açılışta konuşma yaparken

*Türk Dünyası Yazarlar ve Sanatçılar Vakfı Genel Başkanı Yahya AKENGİN
açılışta basın mensuplarına demeç verirken*

Açılış sırasında köy halkı ve sempozyum katılımcıları tarafından davul zurna eşliğinde oyunlar oynandı.

Davul zurna eşliğinde oynayan bir Karapapak aksakalı

Davul zurna eşliğinde oynayan Namık HACILAR – Zilgem HACILAR

“Valeh Hacılar Medeniyet Evi”nin açılışı yapılırken

Valeh HACILAR'ın dostları “Valeh Hacılar Medeniyet Evi”nde

“Valeh Hacilar Medeniyet Evi”nde programı takip edenlerin bir görüntüsü

“Valeh Hacilar Medeniyet Evi”nde onun yakın dostu olan halk şairleri şiirler okudu; âşıklar saz çalıp türküler söylediler.

*“Valeh Hacilar Medeniyet Evi”nde saz çalıp türkü söyleyen âşıklardan
Ferhat EZİZ’in görüntüsü*

*“Valeh Hacilar Medeniyet Evi”nde saz çalıp türkü söyleyen âşıklardan
Sami QARAHANOĞLU'nun görüntüsü*

*“Valeh Hacilar Medeniyet Evi”nde saz çalıp türkü söyleyen âşıklardan
Nargile MEHDİYEVA'nın öğrencisi Mesim NİZAMOĞLU ile görüntüsü*

“Kafkas Halkları Folklor, Dil ve Kültür Sempozyumu”nun her aşamasında Valeh HACILAR’ın eşi Ruhsare HACILAR, oğulları Fahri HACILAR ve Namık HACILAR, gelinleri Ayten HACILAR ve Zarife HACILAR büyük gayret gösterdiler. Kültür Evi’nin açılışından sonra HACILAR Ailesi tarafından “Soğuk Bulak” bölgesinde koçlar, koyunlar kurban edilip konuklara yemek verildi.

HACILAR ailesi mensupları “Soğuk Bulak”ta kurbanları soyarken

Sempozyum katılımcılarının şarkılar, türküler söyleyip eğlendikleri Darvaz’daki (rüyayı andıran) program havanın kararmasıyla sona erdi.

Ayrılıklar her zaman ve herkes için zordur. Ancak bizler gibi bu topraklarla kan bağı, can bağı olanlar, bir parçası buralarda kalanlar için daha zordur. Öyle de oldu. Gözyaşları ile ayrıldık yine Darvaz’dan. Ancak bu kez mutluyduk da. Çünkü merhum Valeh HACILAR Hocamız’ın arzularının az da olsa gerçekleştiğini biliyorduk.

5. Sonuç:

Gürcistan Cumhuriyeti, Türkiye ile Azerbaycan; Türkiye ile Kafkasya arasında bağ kuran, temelleri çok güçlü, çok sağlam bir köprü gibidir. Bu topraklarda yaşayan Türkler (başta Karapapak / Terekeme Türkleri olmak üzere) binlerce yıldır Gürcülerle ve diğer Kafkas halklarıyla dostluk ve kardeşlik ilişkisi kurmuş; acıyı ve sevinci birlikte paylaşmışlardır. Gürcü, Ermeni, Süryani şairlerin âşıkların, ozanların tıpkı bölgedeki Türk halk şairleri ve âşıkları gibi Türkçe şiirler yazmaları, Türkçe konuşup Türkçe yazıp bunları Türk sazı eşliğinde söylemeleri bu ilişkilerin doğal sonucudur.

Ölümünden çok kısa bir süre önce “Eğer dünyaya bir kere daha gelsem, tekrar Gürcistan’da dünyaya gelmek isterdim.” diyen *Ord. Prof. Dr. Valeh HACILAR*, ömrünü (başta Gürcistan’ın Borçalı - Karayazı ve Başkeçit bölgelerinde yaşayan Karapapak Türkleri olmak üzere) Türk dünyasının ve Kafkas halklarının mutluluğu, huzuru ve kardeşliği için sarf etmiş; dili, folkloru, edebiyatı ve tarihi de buna vasıta kılmıştır.

Ord. Prof. Dr. Valeh HACILAR’ın anısına düzenlenen “Kafkas Halkları Folklor, Dil ve Kültür Sempozyumu”nun Türkiye - Gürcistan ve Azerbaycan arasındaki ilişkilerin arttığı; “Kars - Tiflis - Bakü Demir İpek Yolu Projesi”nin tamamlanmaya yüz tuttuğu bir dönemde yapılması, Türkiye - Gürcistan ve Azerbaycan arasındaki ilişkilerin sağlıklı ve sürekli olabilmesi; Kafkasya’daki diğer ülkelere de yansması yolunda son derece anlamlı ve isabetli olmuştur.

6. Öneriler:

1. Sempozyumun gelecek yıllarda ilgili ülkelerin devlet başkanlarının himayelerinde “Kafkas Halkları Dostluk ve Kardeşlik Kurultayı” şeklinde yapılması, Kafkasya’da yaşayan milletlerin ve devletlerin birbirleriyle olan dostluk ve kardeşlik ilişkilerini güçlendirecek; mevcut sorunların da çözümüne katkı sağlayacaktır.

2. Kafkas Halkları Folklor, Dil ve Kültür Sempozyumu” bildirimleri Azerbaycan Bilimler Akademisi Folklor Enstitüsü tarafından yayımlanmak üzere sempozyuma katılan bilim adamlarından alınmıştır. Bildiri kitabının mümkün olan en kısa sürede yayımlanması ilgili kişi, kurum ve kuruluşların birbirinden değerli bildirimlerden yararlanmasına vesile olacaktır.

3. Türkiye Cumhuriyeti’ndeki üniversiteler ile Gürcistan ve Azerbaycan cumhuriyetlerindeki üniversiteler arasında bilimsel ve akademik iş birliği sağlanmalı; ortak programlar düzenlenmelidir. Ardahan Üniversitesinin öncülüğünde kurulan “Kafkasya Üniversiteler Birliği” ile Atatürk Üniversitesinin öncülüğünde kurulan “İpek Yolu Üniversiteler Birliği” bu bağlamda önemlidir. Bu üniversitelerin faaliyetleri desteklenmeli; hedeflerini gerçekleştirebilmeleri için de bu üniversitelere ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından her türlü destek sağlanmalıdır.

4. Darvaz’da açılışı yapılan “Valeh HACILAR Medeniyet Evi” Borçalı bölgesindeki Türklerin hem kendileriyle hem de Gürcülerle bir araya gelip sevinçlerini ve hüznelerini birlikte paylaşacakları bir mekân olmuştur. Ancak Darvaz’ın nüfusunun bugün bile 5000’i geçtiği dikkate alınarak buranın ilerleyen dönemlerde yapılacak ek binalarla “Kültür Merkezi”ne dönüştürülmesi gerekmektedir.

5. Sosyal ve kültürel açıdan zengin bir birikime sahip olan Karapapak Türkleri, ekonomik bakımdan ne yazık ki iyi durumda değildirler. Geçimlerini yalnızca tarım ve

hayvancılıkla sağlayan Karapapakların yaşadıkları bölgelerde hiçbir fabrika bulunmamaktadır. Bu sebeple de Karapapak gençleri ata yurtlarını terk edip Rusya, Azerbaycan ve Türkiye'ye çalışmaya gitmekte ve bir daha da geri dönmemektedirler. Türkiye ve Azerbaycan'ın Gürcistan'a ekonomik ve teknik yardım sağlayarak bölgenin gelişimine katkı sağlamaları artık bir zaruret hâline gelmiştir.

6. Tiflis, Karapapak Türklerinin yoğun olarak yaşadıkları şehirlerden biridir. Tiflis, Türk kültür, sanat ve edebiyat tarihinde de ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Kafkaslar'da ilk Türk tiyatrosunun kurulduğu, şairlerin, yazarların, devlet adamlarının yetiştiği Tiflis, Türk kültür ve uygarlığına ait pek çok eseri de hâlen üzerinde barındırmaktadır. Bu tarih, edebiyat, sanat, kültür ve uygarlık şehrinde Türk edebiyatçıları, sanatçıları, gazetecileri de ata mirasını devam ettirmeye çalışmaktadırlar. Ancak Tiflis Türk tiyatrosu imkânsızlık içinde oyunlar sergileyememekte; Varlık Gazetesi de bir yıla yakın bir süredir yayın yapamamaktadır. Türkiye ve Azerbaycan cumhuriyetlerinin ilgili kurumları (başta TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, Haydar Aliyev Fondu olmak üzere) sanat, edebiyat, kültür ve eğitim alanlarında faaliyet gösteren Karapapak Türklerine gerekli desteği vermelidirler.

Teşekkür:

İvane Cavahişvili Tiflis Devlet Üniversitesi Rektörlüğüne, Ardahan Üniversitesi Rektörlüğüne, Suhumi Devlet Üniversitesi Rektörlüğüne, Azerbaycan Bilimler Akademisi Folklor Enstitüsüne, TÜRKSOY'a (Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatına), Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliğine, Borçalı Bölge Valiliğine, Türk Dünyası Yazarlar ve Sanatçılar Vakfına, Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfına, Varlık Medeniyet Merkezine, Yunus Emre Vakfı Gürcistan Temsilciliğine, TİKA Gürcistan Temsilciliğine, 22 ayrı ülkeden gelip bildiri sunan değerli bilim insanlarına, Gürcü dostlarımıza, Borçalılı Karapapak Türklerine, Darvaz halkına, Borçalılı âşıklara, şairlere ve yazarlara, HACILAR Ailesi'nin değerli mensuplarına, görsel ve yazılı basının temsilcilerine, bu anlamlı organizasyonun gerçekleşmesinde emeği geçen herkese teşekkürü bir borç biliriz.